

MILL-ISTORJA TAL-ISPORT MALTI – L-EWWEL SNIN TAL-BOXING F'PAJJIŻNA

Il-leggendi tal-boxing: Paolo Cauchi u Armando Zahra

Charles Camenzuli

Skont Omeru, il-filosofu tal-Greċja tal-Qedem fl-aqwa xoghol tiegħu Iliad, il-gellieda ta' Mycenae kienu jorganizzaw kompetizzjonijiet f'għieh dawk li kienu mietu fit-taqbid.

Dan kollu huwa wkoll xhieda tal-kultura u filosofija Griega li tagħti għieh fit-telf. Dak li wara sar magħruf bħala 'boxing' kien fost il-kompetizzjonijiet organizzati f'għieh Patroclus il-habib maqul ta' Achilles fi tmiem il-gwerra ta' Troja.

Kien b'tifkira ta' Patroclus li l-boxing iddahhal fl-Olimpjadi tas-688 Q.K. Fit-tahrig, il-partecipanti kienu jitharrgu fuq korykos – xkora mimlija biex tilqa' d-daqqiet. Dawn kienu jkunu fil-post tat-tahrig magħruf bħala Palestra u kienu jkunu mimlija b'ramel, dqiq jew tiben.

Il-gellieda kienu jdawru ma' idejhom himantes li kienu strixxi tal-gilda li jinżlu u jidawru mal-polz b'mod li jħallu barra s-swaiba. L-istoriku tal-Greċja tal-Qedem - Philostratus isostni li fi Sparta kien ukoll beda jintuza l-elm u biex il-gellieda ma jsofrux uġigh f'rashom. Mill-Iliad ta' Omeru sas-sena 500 Q.K. sar żvilupp fil-himantes li kienu jkunu twal bejn disa' piedi u tmiem pulzieri u 12-il pied u pulzier.

F'affresk li nstab fl-1967 fi Knossos, Kreta huwa ta' interess il-mod kif żewġ gellieda żgħażaġh ta' Minoan jidhru li f'idejhom għandhom tip ta' ingwanti. Dan saħansitra jmur lura bejn l-1650 Q.K. u 1550 Q.K.

L-iżvilupp tal-boxing u sport b'kuntatt fiżiku kien wiehed kostanti.

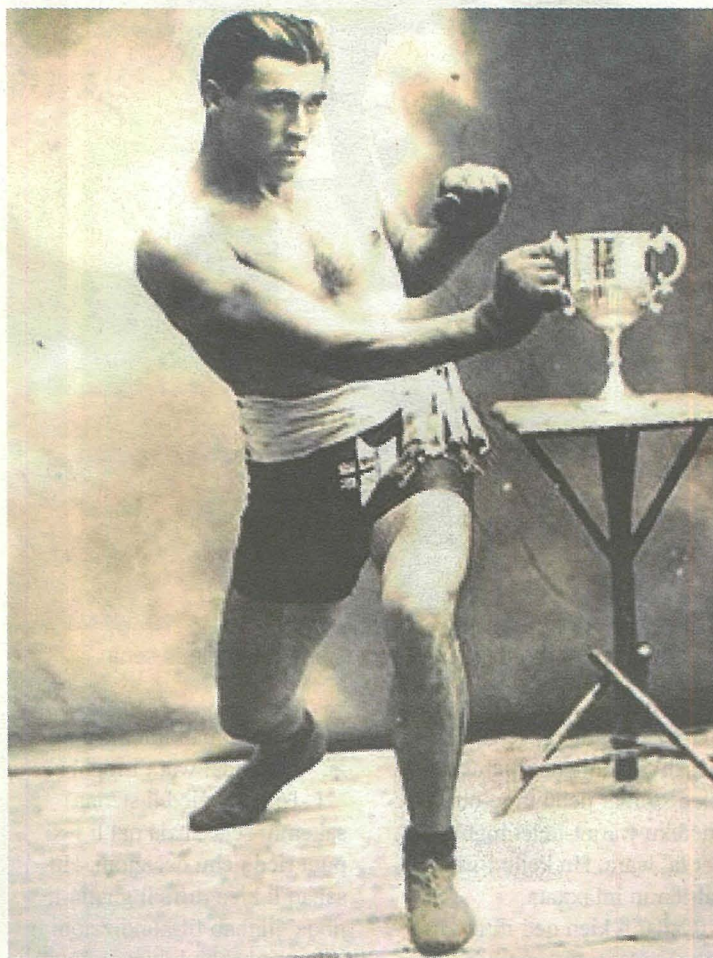
Fis-16 ta' Awwissu 1743 dehru l-ewwel regolamenti tal-boxing kif imfassla minn John 'Jack' Broughton li appartu hu stess kien boxer li kien ukoll imexxi centru tal-boxing imsejjah l-Anfiteatru f'Tottenham Court Road fil-qalba ta' Londra.

Is-Seklu 19 ra l-bidu tal-mod kif il-boxing nafuh illum f'dawk li huma magħrufa bħala r-Regoli Queensberry miksuba minn John Graham Chambers b'appogg shih mill-Markiż ta' Queensberry John Sholto Douglas li fl-1866 kien ukoll wiehed mill-fundaturi tal-Amateur Athletic Association of England. Infatti mill-1887 kull għieda kellha issir bilfors bl-ingwanti, rawnds ikunu ta' tliet minuti, referee kostrett jgħodd sal-ghaxra meta boxer ikun fl-art kif ukoll ma jistgħux jingħataw daqqiet taht iċ-ċinturin.

Fl-1893 ippubblikat f'Londra il-ktieb 'BOXING' wiehed minn serje dwar dixiplini tal-isport. Miksub minn Rowland George Allanson Winn (19/01/1855 - 22/06/1935) il-ktieb kien il-mezz dwar regoli aġġornati u sistemi ta' tahrig. Allanson - Winn kien sar Musulman u sar magħruf bħala Shaikh Rahmatullah al-Farooq.

Il-boxing kien fil-programm Olimpiku fl-1904 f'St. Louis u baqa' dejjem għajr fl-1912 fi Stokkholm minhabba li l-ligi tal-pajjiż dak iż-żmien ma kinitx tirrikonnoxi l-boxing bħala sport. Fl-1904 saru seba' medalji kollha fl-ewwel tliet postijiet intrebhu kollha minn boxers mill-Istati Uniti tal-Amerika.

L-interess għall-boxing dahal

Paolo Cauchi fl-1916 fi żmien meta kien fir-Royal Malta Artillery

u koll f'pajjiżna. Bis-saħħa tas-Servizzi Ingliżi f'pajjiżna xejn ma seta' jzomm milli l-boxing jibda u jiżviluppa fi tmiem is-Seklu Dsatax.

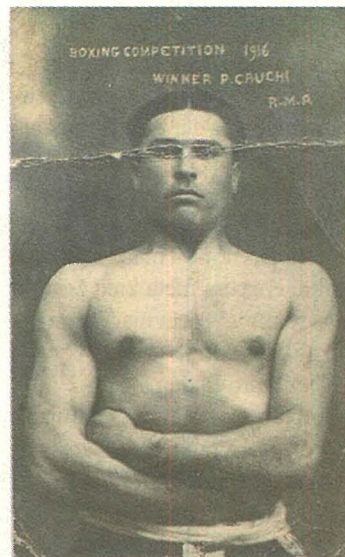
Jidher li bejn l-1890 u l-1900 kienu bosta t-tournaments li kienu jsiru bejn boxers Maltin u membri tas-Servizzi Ingliżi l-aktar fil-post magħruf bħala Britannia Circus fil-Furjana.

Sforz l-interess dejjem jikkber minn membri tas-Servizzi Ingliżi f'attivitajiet soċjali u sportivi, fl-1899 ċertu Joseph Peter Paul Bonnici ta' 77, Christopher Street, Valletta inawgura struttura bl-isem 'Britannia Circus' li kienet tiġ-

bor fiha cinema, post għal spet takli kif ukoll attivitajiet tal-isport 'indoor' – fosthom 'boxing'.

Din l-istruttura kienet fejn illum hemm il-parkeġġ taht l-art quddiem il-Fosos tal-Furjana quddiem il-Knisja ta' San Publiju. B'kollox Britannia Circus kien jesa' madwar 4000 persuna.

Fl-1905 Britannia Circus inħatt minhabba l-iżvilupp li kellu jsir fiż-żona u ntrama fuq Kalkara Gate. Fl-1919 l-awtoritajiet Ingliżi f'Malta hat-tew għal kollox il-Britannia Circus biex minflok bnew l-isptar King George V. (2)

Paolo Cauchi

L-ewwel dettall ta' boxing f'pajjiżna jmur lura għas-sena 1893 fejn Private Fenech membru tar-Royal Malta Artillery jista' jitqies bħala l-ewwel boxer li għiele fuq ir-ring bir-regoli Queensberry. Jingħad li Fenech kien ha sehem f'tournament lightweight f'Corradino fejn huwa kien rebah lil Lance Corp. Wild ta' Surrey Regiment.

Fl-1914 bla dubju l-aqwa boxer fi hdan is-Servizzi Ingliżi f'pajjiżna kien il-Kapural Rose illi flimkien mat-trainer tiegħu il-Brigadier Cox kien rebah it-titlu Heavyweight tal-armata u n-navy Ingliża għas-sena 1914 kif jingħad ukoll ritratt miġbuh hawn Malta flimkien mat-trofew mirbuh.

L-interess fi hdan boxers Maltin kiber. Skont ritratt mehud fl-1916 jidher li Paolo Cauchi RMA imwieled fl-1890 kien ir-rebbieh f'kompetizzjoni, probabbli kontra rap-preżentant tas-Servizzi Ingliżi.

Fl-1919 jidher li saret l-ewwel kompetizzjoni bejn boxers Maltin u Ingliżi. Paolo Cauchi suldat mar-Royal Malta Artillery, kien spiċċa skwalifikat wara li fajjar daqqa kif mhux suppost lil Sn.V. Beale tar-Royal Navy.

Fl-1920 l-istess Paolo Cauchi li kien dahal fil-Korp tal-Pulizija gie sfidat minn Alex Forster tal-bastiment HMS King George V għat-titlu welterweight u middleweight tal-Mediterran u l-Bahar l-Iswed kif ukoll minn Boy O'Neills heavyweight champion tal-Army u n-Navy. Hasra li ma jeżistu ebda riżultati ta' dawn il-glidiet.

Huwa magħruf iżda illi Paolo Cauchi meta kellu 34 sena, fit-3 ta' Ġunju 1924 wasal New York fl-Istati Uniti flimkien ma' martu Rose li kienet minn Southampton u li nqad det fil-vjaġġ minn Portsmouth. Magħhom kell-

Armando Zahra

Portsmouth. Magħhom kellhom ukoll lil uliedhom Albert ta' tmiem snin u Giovanna ta' hames snin. (1)

L-interess f'pajjiżna komplja jikkber tant li bejn l-1920 u l-1930 kienu bosta l-glidiet waqt fieri organizzati minn kazini tal-baned. Dawn kienu jsiru l-aktar kemm fit-Teatru Manoel il-Belt jew fl-Empire Stadium fil-Gżira.

Kien f'dan il-perjodu li l-attenzjoni tad-dilettanti Maltin kienet kollha fuq Armando Zahra. Imwieled tas-Sliema fil-25 ta' April 1909, it-tieni minn żewġt ulied bin Spiridione u Agnese nee' Borg. Zahra beda juri interess fil-boxing meta kien għad kellu biss tnax-il sena fil-Kulleġġ tas-Salezjani, Tas-Sliema.

Kienu żminijiet diffiċli tant li jingħad li Zahra kien jitharreg b'dak li jsib fosthom il-qalziż miżmum u ssikkat b'ċinturin u

juża xi par ingwanti li xi hadd ikun silfu.

Armando Zahra iżżewweġ lil Tereza Mirasole mill-Belt u mill-hames ulied li kellhom għexu tlieta – Tessie, Alfred u Agnes. Kien joqgħod il-Belt minkejja li fi żmien it-Tieni Gwerra Dinjija kien mar joqgħod San Pawl il-Bahar.

Madankollu meta dahal bħala suldat fl-RMA minkejja li kien qsajjar fl-istatura, iżda hafif saħansitra kontra boxers ta' piż akbar minnu, kellu ċans jitharreg b'mod professjonali.

Wara illi fl-1935 fil-gurnal 'The Times of Malta' kien deher avvizz biex isir Statut għall-Bord tal-Kontroll, fl-1937 Armando Zahra kien sar l-ewwel bantamweight champion mhux uffiċjali ta' Malta wara li għeleb lil Sunny Ruffling.

Huwa għiele tliet darbiet ma' Sunny Ruffling mir-Renju

Unit bi għieda minnhom issir fit-Teatru Manoel dejjem quddiem numru sabih ta' dilettanti. Fost il-bosta stejjer li jgħorru magħhom 'leggendari tal-isport' bħalma kien Armando Zahra, jingħad li darba kien sfidat minn pastizzar dilettant tal-boxing li kellu hanut Strada Rjali l-Belt quddiem il-Coliseum Theatre. Fatt kurjuż li l-għieda kienet saret Għawdex.

Armando Zahra kien meqjus bħala champion Malti għal hamsa u tletin sena u champion tal-Mediterran għal hdax-il sena. Meta rtira, xorta baqa' jagħti kontribut lil boxing lokali fejn kien imexxi sessjonijiet ta' tahrig fl-iskola tal-Gvern f'Tas-Sliema jew għand ċertu Dwardu r-Ras, fil-Gżira. Għal xi żmien harreg lil boxers Lino Camilleri kif ukoll lil Philip Xuereb. Huwa miet fit-2 ta' Ġunju 1982. (3)

Bl-interess jikkber fost id-dilettanti, bosta drabi kienu jsiru kompetizzjonijiet fil-Kazin tal-Banda San Gejtanu l-Hamrun, fl-Orpheum Theatre il-Gżira u kif kienet tradizzjoni fl-Empire Stadium fil-Gżira.

Fil-passat riċenti fiż-żmien ta' wara t-Tieni Gwerra l-aktar boxers popolari kienu Ċikku Xerri mill-Mosta u 'Boy' Garrett. Fl-1948 gie ffirmat l-ewwel Kumitat tal-Boxing f'pajjiżna, iżda ma jidher li jeżisti ebda tagħrif iehor sabieh kien fid-19 ta' Marzu 1953 f'Villa Bonnici fil-Gżira li saret l-ewwel Laqgħa Generali u nqħata bidu għall-Malta Boxing Association.

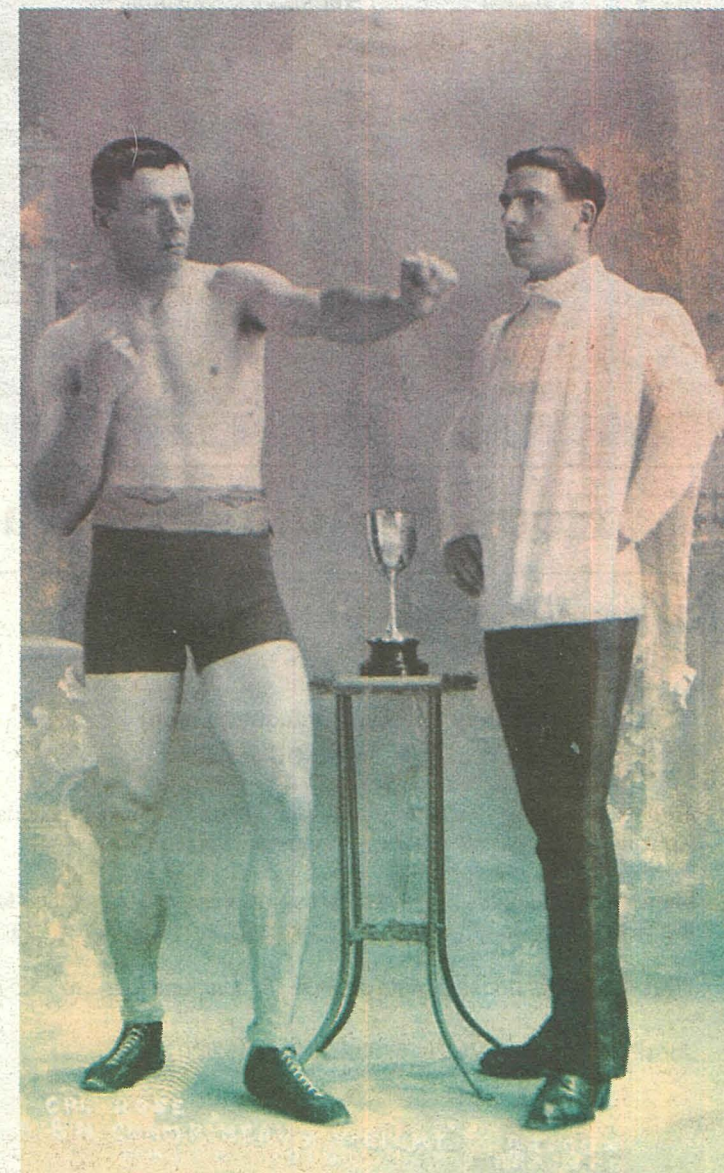
Wiehed kellu jistenna sal-20 ta' Jannar 1964 biex l-istess assocjazzjoni tahtar l-ewwel Kumitat Eżekuttiv b'Charles J.Debono bħala President u Benny Pace Segretarju Generali. Fl-istess sena, fid-9 ta' Awwissu fi għieda li saret għat-titlu nazzjonali welterweight John 'Pancho' Terribile rebah lil Charles 'Gypsy' Scicluna.

Dan kollu riżultat ta' dak li kienu wettqu l-'leggendari tal-boxing ta' Malta' – Paolo Cauchi u Armando Zahra.

- (1) Cauchi – the Cauchi surname in Malta & Abroad – Mark Caruana 2011 (a research project highlighting the greater Malta concept) p: 10 – 11
- (2) 'The rise and fall of the Britannia Circus in Floriana' – Dr. Giovanni Bonello (Sunday Times 01.10.2017)
- (3) Għamlu isem nr. 121 – Joe Julian Farrugia

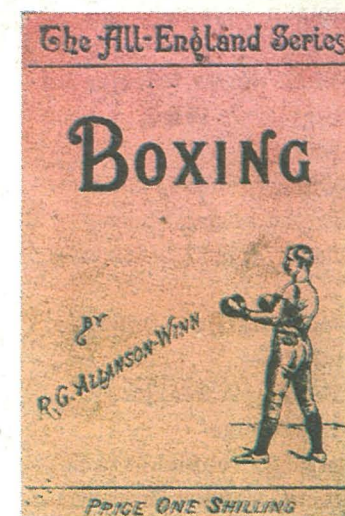
Il-gellieda ta' Knossos 1650 QK

1914 – Corp. Rose u l-Brig. Cox rebbieh tal-heavyweight

Britannia Circus fil-Furjana fejn mill-1899 kien isir indoor sports inkluż il-boxing

'BOXING' publikat fl-1893 minn Rowland George Allanson-Winn

Fl-1743 dehru l-ewwel regolamenti tal-boxing kif imfassla minn John 'Jack' Broughton